

Lärarhandledning samiska temaväskan

Grundskolans senare år (åk 6-9)

**REGION
DALARNA**

Inledning

Denna handledning riktar sig i första hand till grundskolans senare år och tar upp samisk kultur, historia och samiskt samhälle. Genom den samiska temaväskan vill vi hjälpa er och era elever att komma igång med arbetet kring samer och samisk kultur. Ett övergripande mål är att öka kunskapen om samer och på sikt även förebygga och motverka diskriminering.

Hur ni kan använda temaväskan och lärarhandledningen

Den samiska temaväskan går att arbeta med i olika ämnen och i denna finns litteratur, spel och annat material som kan kopplas till exempelvis slöjd, svenska, historia, samhällskunskap, geografi och musik. Du kan även använda detta material som grund för en temavecka eller temadag.

Genom att arbeta ämnesintegrerat får eleverna möjlighet att ta del av och lära sig mer om olika delar av den samiska kulturen. Här finns tips på olika övningar och aktiviteter som kan hållas såväl inomhus som utomhus. Lärarhandledningen är utformad som lektionstips utifrån läroplanen och inkluderar temaväskans innehåll.

Eftersom temaväskans omfång och innehåll är begränsat, rekommenderar vi att den kompletteras med exempelvis annan litteratur, tv-program, internetsökning eller ett besök på ett museum eller en institution som tar upp samers kultur. I slutet av varje ämne tipsar vi om ett antal webbplatser, tv-program, filmer och annan litteratur som kan vara användbara.

Bakgrund och kontakt

Den samiska temaväskan är en informationssatsning genom Region Dalarnas arbete med nationella minoriteter och urfolket samerna. Ni är välkomna att kontakta Länsbibliotek Dalarna om ni har några frågor eller funderingar kring handledningen eller temaväskan. E-post: lansbibliotek.dalarna@ltdalarna.se.

Författare till handledningen är Madeleine Renhuvud

Handledningen finns även att ladda ner från regiondalarna.se/minoriteter

Länkar till hemsidor följs enklast genom dokumentet på webben som du hittar på regiondalarna.se/minoriteter

Buerie bäteme jih lahkoe dutnijien! - Välkomna och lycka till!

Falun februari 2019

Anna-Lena Ittner-Sandström, Bibliotekskonsulent Länsbibliotek Dalarna
Ann-Jeanett Stål, Samordnare minoritet och urfolk, Region Dalarna

Innehåll

Material

Karta på Sápmi
Lasso med lassoring
Leksaksren
Sameflagga

Spel

Ett år med renskötarfamiljen
Doudjimemory

Litteratur

Idre sameby. Idre sameby och Gaaltije (2004). Östersund.
Samedräkter i Sverige. Jannok Porsbo S (1999). Jokkmokk: Ájtte.
Sápmi Sameland. Kärrberg K. (2008). Umeå: Specialpedagogiska institutet.
Sms från Soppero. Laestadius A. (2007). Stockholm: Rabén och Sjögren.
Tio pinnar i luften. Lundgren G. och A. Eriksson (2010). Stockholm: Skolverket.
Fem familjer [broschyr]. Länsstyrelsen och Sametinget (2019). Stockholm.
Samerna - Ett av världens urfolk [broschyr]. Samiskt informationscentrum. Östersund.
Fördomar och förklaringar [broschyr]. Samiskt informationscentrum (2014). Östersund.
Renkalven Mavve. Madeleine Renhuvud (2015). Kautokeino: DAT AS.
Samer: ett ursprungsfolk i Sverige. Sametinget och Jordbruksdepartementet (2004). Kiruna.

Ämnen

Samerna och Sápmi
Samisk historia och religion
Samiska språket
Renskötelsen och samiska näringar
Samisk kultur

Förberedelser/förkunskaper

Innan lektionen kan läraren förbereda sig genom att titta på *Samisk närvaro i läroplanen, finns det?* (17 min), *Sápmi/sameland* (4 min) samt läsa häftet, *Samerna, ett av världens urfolk* och boken *Sápmi Sameland*. På Minoritet.se finns material att beställa samt bra information. Eleverna behöver inga tidigare förkunskaper inför dessa lektionsupplägg.

Minoritet.se (2019) *Samer*. Tillgänglig: www.minoritet.se/samer [2018-12-20]

Samer.se (2018a) *Samisk närvaro i läroplanen, finns det?*
Tillgänglig: www.samer.se/4767 [2018-12-20]

Samer.se (2018b) *Sameland*. Tillgänglig: www.samer.se/4391 [2018-12-20]

Utdrag ur Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Utdrag ur övergripande mål och riktlinjer

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, **urfolket samerna**, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia, samt kunskaper om och insikt i det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet samt fått grundläggande kunskaper om de nordiska språken. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

Utdrag ur kursplanen i ämnet biologi år 4-6 - centralt innehåll

Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst i äldre tiders naturvetenskap.

Utdrag ur kursplanen i ämnet biologi år 7-9 - centralt innehåll

Biologisk mångfald och vad som gynnar respektive hotar den. Samhällsdiskussioner om biologisk mångfald, till exempel i samband med skogsbruk och jakt (*t.ex. rensköttsel*).

Utdrag ur kursplanen i ämnet hemkunskap år 7-9 - centralt innehåll

Olika mattraditioner, deras ursprung och betydelse.

Utdrag ur kursplanen i ämnet historia år 4-6 - centralt innehåll

De nordiska staternas bildande (*t.ex. vad hände med Sápmi och gränsdragningar*). Hur historiska personer och händelser, till exempel drottning Kristina, Karl XII och häx-processerna, har framställts på olika sätt genom olika tolkningar och under skilda tider (*t.ex. Elsa Laula*). Kristendomens införande i Norden. Religionens betydelse för kulturer och stater i Sverige och de övriga nordiska länderna samt konsekvenser av dessa förändringar för olika människor och grupper.

Utdrag ur kursplanen i ämnet historia år 7-9 - centralt innehåll

Migration inom och mellan länder (*t.ex. tvångsförflyttningarna från norr till söder*). Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta (*t.ex. koloniseringen av Sápmi*). Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation i Sverige.

Utdrag ur kursplanen i ämnet musik år 7-9 - centralt innehåll

Ljudets och musikens fysiska, tanke- och känslomässiga påverkan på människan. Musikens funktion för att markera identitet och grupp tillhörighet i olika kulturer, med fokus på etnicitet och kön.

Utdrag ur kursplanen i ämnet samhällskunskap år 4-6 - centralt innehåll

Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoriteternas rättigheter.

Utdrag ur kursplanen i ämnet samhällskunskap år 7-9 - centralt innehåll
Sveriges befolkning, dess storlek, sammansättning och geografiska fördelning. Konsekvenser av detta, till exempel socialt, kulturellt och ekonomiskt. De nationella minoriteterna och samernas ställning som urfolk i Sverige samt vad deras särställning och rättigheter innebär.

Utdrag ur kursplanen i ämnet geografi år 4-6 - centralt innehåll
Fördelningen av Sveriges, Nordens och övriga Europas befolkning samt orsaker till fördelningen och konsekvenser av denna.

Utdrag ur kursplanen i ämnet geografi år 7-9 - centralt innehåll
Intressekonflikter om naturresurser, till exempel om tillgång till vatten och mark.

Utdrag ur kursplanen i ämnet religion år 4-6 - centralt innehåll
Berättelser från fornskandinavisk och äldre samisk religion.

Utdrag ur kursplanen i ämnet slöjd år 4-6 - centralt innehåll
Hantverk och slöjdtraditioner från olika kulturer som inspirationskällor och förebilder för egna idéer och skapande.

Utdrag ur kursplanen i ämnet slöjd år 7-9 - centralt innehåll
Slöjd och hantverk i Sverige och andra länder som uttryck för etnisk och kulturell identitet.

Utdrag ur kursplanen i ämnet svenska åk 4-6 - centralt innehåll
Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Språkbruk i Sverige och Norden. Några varianter av regionala skillnader i talad svenska. Några kännetecknande ord och begrepp i de nordiska språken samt skillnader och likheter mellan dem. Vilka de nationella minoritetsspråken är.

Utdrag ur kursplanen i ämnet svenska åk 7-9 - centralt innehåll
Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter. Språkbruk genom tiderna. De nationella minoritetsspråken i Sverige och deras ställning i samhället.

Samerna och Sápmi

I boken *Sápmi Sameland* (s. 6-9) och i *Samerna - Ett av världens urfolk* (s. 4-7) finns information om samerna som urfolk och vad ett urfolk är. Där kan ni även lära er om Sápmi och om samernas flagga.

Att göra

- Visa bilder och läs eller berätta ur boken.
- Se på filmen *Samer - Vilka är de?* Lilla Aktuellt förklarar.
- Visa den samiska flaggan och berätta om flaggans betydelse.
- Lyssna på samernas nationalsång.
- Visa kartan över Sápmi (finns även en bild i boken och bra bilder på internet).
- Samtala i klassen med hjälp av frågorna nedan.

Frågor att diskutera

1. Vilka är samerna?
2. Vem är same? **Svar:** Finns i broschyren *Samer-ett ursprungsfolk i Sverige* (s.5).
3. Vad betyder majoritet och minoritet samt vad är ett urfolk?
4. Vad är Sápmi? **Svar:** Ett område i norra Sverige, norra Norge, norra Finland och Kolahalvön i Ryssland där det bor samer.
5. Vilka länder sträcker sig Sápmi över? **Svar:** Sverige, Norge, Finland och Ryssland.
6. Var kommer samerna ifrån? **Svar:** Samerna har funnits här så länge man vet. Samerna är Sveriges urfolk. År 1977 bekräftades samernas juridiska status som urfolk av Sveriges riksdag. Benämningen urfolk handlar dock inte om "vem som var först", utan är en juridisk definition. Dagens urfolk härstammar från folkgrupper som levde i området då det koloniserades eller innan de nutida statsgränserna drogs upp. Folket ska också ha behållit egna sociala, ekonomiska, kulturella och politiska institutioner.
7. När såg man de första spåren av samerna? **Svar:** När inlandsisen smälte för 10 000 år sedan vandrade samernas förfäder in, men man har hittat spår efter samer som är 2 000 - 3 000 år gamla.
8. Hur många samer bor det ungefär i Sverige? **Svar:** Det går inte att säga exakt eftersom det inte är tillåtet att registrera etnicitet i Sverige. Man brukar uppskatta att det finns ca 20 000 - 35 000 i Sverige, och 80 000 - 115 000 tillsammans i de fyra länderna. Det finns dock forskning som visar att det finns många fler samer än så.
9. Vad jobbade samerna med förr? **Svar:** De jagade och fiskade och levde av det som naturen gav.
10. Vilket djur är viktigt för samerna? **Svar:** Renen har en central plats i den samiska kulturen.

11. Vilka färger ingår i sameflaggan? **Svar:** Röd, blå, grön och gul.
12. Vad är betydelsen för färgerna i sameflaggan? **Svar:** Grön: Växter/natur - landet Sápmi som är livsavgörande för samernas överlevnad. Blå: Vatten som är ett livselixir. Röd: Eld - värme och kärlek Gul: Solen - ett långsiktigt liv.

Material att använda ur temaväska

Litteratur

Sápmi Sameland
Samerna - Ett av världens urfolk
Samer ett ursprungsfolk i Sverige

Övrigt material

Sameflaggan

Länkar och filmer

Youtube (2016) *Samer - vilka är de? Lilla Aktuellt förklarar.*

Tillgänglig: www.youtube.com/watch?v=FE2KBMDy-ds [2019-01-07]

Youtube (2012) *Landet Sápmi och folket samerna.*

Tillgänglig: www.youtube.com/watch?v=mhMloQvlpQk [2019-01-07]

Fler lektionstips

Samer.se (2019) *Sápmi i skolan-för dig som vill lyfta samiska frågor i din undervisning.* Tillgänglig: www.samer.se/skola [2019-01-07]

Samer.se (2019) *En sång - ett folk.*

Tillgänglig: www.samer.se/nationalsang [2019-01-07]

Samisk historia och religion

I boken *Sápmi Sameland* (s.10 och 18) samt i häftet *Samerna - Ett av världens urfolk* (s. 15-23) finns information om den samiska historien och religionen. Använd fakta och bilder ur böckerna som inledning.

Att göra Lektion 1

- Presentera ämnet med hjälp av bilder och läs eller berätta fakta.
- Se *Min samiska historia - Vi får aldrig glömma* (åk 7-9).

Frågor att diskutera

Vad menas med ett urfolk?

Vilka urfolk förutom Samerna känner ni till?

Vad var det Rasbiologiska institutet och vad gjorde de?

Vad var nomadskola?

Varför gjorde staten skillnad på barn till renskötande samer och barn till bofasta samer?

Lektion 2

- Se filmen *Sameblod*. Den finns på Film och skola. Svenska Filminstitutet har gjort en filmhandledning.

Lektion 3

- Se *Min samiska historia - Som en främling i eget land*.

Frågor att diskutera

Vad är Sápmi?

Hur ser gränserna för Sápmi ut?

Vad är kolonialism?

Vilken var den främsta orsaken till att svenska staten och majoritetssamhället började intressera sig för Sápmi?

På vilket sätt har kolonisationen av Sápmi drabbat den samiska befolkningen?

Jämför Kolonisationen av Sápmi med den kolonisation som stora delar av Asien, Amerika och Afrika utsattes för.

- Låt eleverna göra en tidslinje tillsammans där de visar olika samiska händelser genom åren.

Religion

I boken *Sápmi Sameland* (s.18), i häftet *Samerna - Ett av världens urfolk* (s. 15-16) och *Samer - ett ursprungsfolk i Sverige* (s.58-59) finns information om den samiska religionen. Inled med fakta och bilder ur böckerna.

Frågor att diskutera

Vad är en nåjd?

Vad är en seite?

Vad användes spätrumman till?

Vad har björnen för speciell betydelse traditionellt för samerna?

Vad är en naturreligion?

När och hur kristnades samerna?

Vem var Laestadius?

Material att använda ur temaväskan

Litteratur

Sápmi Sameland

Samerna - ett av världens urfolk

Samer - ett ursprungsfolk i Sverige

Länkar och filmer

UR skola (2017) *Min samiska historia. Vi får aldrig glömma.*

Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/204027-Samisk-historia-med-Ailo
[2019-01-07]

Amanda Kernell (2017) *Sameblod* Sverige. Nordisk Film AB.

Tillgänglig: www.filmochskola.se/Spelfilmer/S/sameblod/ [2019-02-07]

Filminstitutet. *Sameblod. En filmhandledning från Svenska Filminstitutet.* Tillgänglig: www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/filmiskolan/filmhandledningar/sameblod/ [2019-02-07]

Fler filmtips

UR skola (2017) *Samernas tid.* Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/203237-Samernas-tid-Allianser-i-Sapmi#Om-serien [2019-02-09]

Nils Gaup (2008) *Kautokeino upproret.* Rubicon TV AS.

Tillgänglig: www.svenskfilmdatabas.se/sv/item/?type=film&itemid=62464
[2019-02-09]

Fler lektionstips

Samer.se (2019) *Sápmi i skolan-för dig som vill lyfta samiska frågor i din undervisning.* Tillgänglig: www.samer.se/skola [2019-01-07]

Det samiska språket och identitet

”Språk är starkt förknippat med ens egen identitet. Att kunna ett språk är att vara en del av en gemenskap, som också gör att man kan kommunicera med många fler. Därför anser många samiska föräldrar att barnen ska få lära sig samiska.”¹

I böckerna *Sápmi Sameland* (s. 16-17) och i *Samerna - Ett av världens urfolk* (s. 12-14) finns information om det samiska språket. Använd fakta och bilder ur boken som inledning.

Detta område kan ni även kombinera i arbeten med de andra minoritetsspråken i Sverige. I boken *Tio pinnar i luften* finns texter och berättelser från de olika minoriteterna i Sverige. Ni kan även läsa *SMS från Soppero* som högläsningsbok och utifrån den diskutera frågor kring språk och identitet. Broschyren *Fördomar och förklaringar* från Samiskt informationscentrum kan användas i diskussioner kring fördomar som finns om samer.

Att göra

- Läs eller berätta om det samiska språket.
- Titta på filmen *Jakten på språket*, eller *Vår samiska kamp - Språkets makt*.

Frågor att diskutera

Har du hört samiska förut? Liknar det något annat språk?

Vad betyder olika varietéer i språket? Vad är det?

Hur många samiska varietéer finns det i Sverige?

Känner du någon som kan prata samiska?

Varför är det viktigt för samiska barn att prata sitt eget språk?

Hur tror ni det skulle vara att inte få tala sitt eget språk?

Vilka andra minoriteter finns det i Sverige?

Vilka språk räknas som Sveriges officiella minoritetsspråk?

- Läs SMS från Soppero.

Frågor att samtala kring

1. I boken får vi veta lite om hur det historiskt har sett ut för samerna.

Vad vet du om samernas historia?

Kan man vara same i en stor stad?

Vilken är din identitet – vem är du?

2. Om någon av dina föräldrar hade ett annat modersmål. Skulle du då vilja lära dig det språket? Varför? Varför inte? Har du upplevt det själv?
3. Varför tror du Agnes mamma AnnaSara slutade ”vara same” och slutade prata samiska. ”Att inte stå för den man är” - Vad skulle du säga att det betyder? Varför tror du att Agnes håller sin samiska hemlig?

---

¹ Samer.se (2018) *Språket*. Tillgänglig: www.samer.se/4869 [2018-12-12]

4. Har du själv påbrå från något annat land eller kultur, eller känner du någon som har det? Hur tror du att det känns? Är det positivt eller negativt?
5. Vad är en fördom? Har du några fördomar? Om samer? Om människor från andra länder? Vilka fördomar tror du andra har om dig som person, som invånare i en speciell by, speciellt landskap, speciell del av ett land, ett speciellt land?

Material att använda ur temaväskan

Litteratur

Sápmi Sameland
Samerna - Ett av världens urfolk
Samer - ett ursprungsfolk i Sverige
Tio pinnar i luften
Fördomar och förklaringar

Länkar

SR(2009) *Jakten på språket. Samiska*. Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/155349-Jakten-pa-sprak-et-Samiska [2019-02-09]

SR (2013) *Vår samiska kamp. Språkets makt*. Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/181492-Var-samiska-kamp-Sprakets-makt [2019-02-09]

Samer.se (2018) *Sápmi i skolan*. Tillgänglig: www.samer.se/skola [2018-12-13]

SR (2014) *Språket samiska kan försvinna*. Tillgänglig: www.sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=493&artikel=5919045 [2018-12-13]

SR (2017) *Min samiska historia. Att ta tillbaka det som är mitt*. Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/204026-Min-samiska-historia-Att-ta-tillbaka-det-som-ar-mitt [2019-02-09]

Renskötelsen och samiska näringar

I boken *Sápmi Sameland* (s.30-59), i häftet *Samerna - Ett av världens urfolk* (s.24-27) och i broschyren *Samer - ett ursprungsfolk i Sverige* (s.20-39) finns information om samiska näringar, renskötelsen, samebyn, renen och renskötselåret. Inled med fakta och bilder ur böckerna.

Ni kan även använda er av bilder och information från boken *Idre Sameby* (Sveriges sydligaste sameby och Dalarnas enda).

Att göra

- Presentera ämnet med hjälp av bilder och läs eller berätta fakta om vad som står i böckerna. Visa t.ex. hur en ren ser ut, bilder från renskötelsen m.m.
- Läs i *Samer - ett ursprungsfolk i Sverige* (s.20-39) tillsammans för att få en inblick i olika näringar inom det samiska samhället.

Diskutera i grupper

Vet ni någon som är renskötare?

Är alla samer renskötare/ renägare?

Vad vet ni om renskötsel?

Finns renskötsel och rennäring i Dalarna?

Ge exempel på andra näringar inom det samiska samhället

- *Visa Rennäringen i Idre.*
Att samtala eller skriva om efter filmen: Vad fick ni för tankar när ni såg den?
- Titta på film om hur man kastar lasso. Om ni vill kan ni sedan använda lassot i temaväskan och testa själva i klassen.

Material att använda ur temaväskan

Litteratur

Sápmi Sameland

Samerna - Ett av världens urfolk

Samer - ett ursprungsfolk i Sverige

Idre sameby

Övrigt material

Lasso

Länkar och filmer

Youtube (2013) *Rennäringen i Idre Sameby.*

Tillgänglig: www.youtube.com/watch?v=VgyrrUBrGMw&t=201s [2019-01-07]

Youtube (2011) *Lassofilm.mp4.*

Tillgänglig: www.youtube.com/watch?v=L6_gvJH1alo [2019-01-07]

Samisk kultur

Vad är samisk kultur? Samer ser sin kultur ur ett helhetsperspektiv som omfattar både den man är och det man gör. I samisk kultur ingår alltså både utövande av konstarter (såsom jojk, konsthantverk, dans, teater) och identitetsstärkande faktorer såsom duodji (slöjd), samisk idrott, samisk media, samiskt språk, samiska näringar och samiskt levnadssätt.

I boken *Sápmi Sameland* (s.12-15 och 18-25) samt i *Samerna - Ett av världens urfolk* (s. 8-11), finns information om bostaden, maten, musiken, slöjden och kläderna. Använd fakta och bilder ur böckerna som inledning.

Att göra

- Berätta om vad samisk kultur är samt visa bilder på samedräkten, sameslöjd och kåtan. Lyssna på en jojk.
- Se på *Vår samiska kamp – kulturens kraft*.
- Nu kan ni antingen arbeta mer med de olika områdena som hör till den samiska kulturen, eller så kan ni välja att fördjupa er i den samiska kulturen inom de olika ämnena. Ni kan t.ex. baka samiskt bröd eller tillaga renkött på hemkunskapen, lyssna på jojk på musiklektionerna och titta på samisk konst och olika samiska konstnärer på bildlektionerna.

Samedräkten och Duodji (slöjd)

- Använd boken *Samedräkter i Sverige*, samt visa bilder på sameslöjd och sameslöjdsmonster som finns i *Doudjimemory*.
- Ni kan här arbeta med hantverk och slöjdtraditioner från olika kulturer. Jämför med andra urfolk och se på de olika folkdräkterna i Sverige.

Frågor att diskutera

Vad kallas samernas folkdräkt?

Har du sett någon samedräkt?

När används samedräkten?

Varför ser samedräkterna så olika ut?

Vilka färger används traditionellt i samedräkten?

Varför tror du att det är dessa färger i dräkten?

Har ni eller någon i er familj en folkdräkt?

När används folkdräkten?

Varför är kolten viktig för det samiska folket och kulturen?

Varför är det viktigt att genom kläder visa vem man är?

- Spela *Doudjimemory*.

Mattradition (hemkunskap)

- Här kan ni jobba med olika mattraditioner, deras ursprung och betydelse. Använd fakta och bilder ur böckerna där det finns information om samisk mattradition.
- Baka samiskt bröd. Recept finns på samer.se/skola.
- Gör plättar av renblod. Recept finns på sida 11 i boken *Samerna – ett av världens urfolk*.

Joik (musik)

- På musiken kan ni lyssna på samisk joik och annan musik från urfolk - både äldre och nutida.

Tips på samiska artister

Jon-Henrik Fjellgren
Katarina Barruk
Mari Boine
Marja Mortensson
Nils-Aslak Valkeapää
Sofia Jannok

Material att använda ur temaväskan

Litteratur

Sápmi sameland
Samerna - Ett av världens urfolk
Samer - ett ursprungsfolk i Sverige
Fördomar och förklaringar

Övrigt material

Doudjimemory

Länkar

UR (2013) *Vår samiska kamp. Kulturens kraft.*

Tillgänglig: www.urskola.se/Produkter/181490-Var-samiska-kamp-Kulturens-kraft
[2019-01-07]

Samer.se (2019) *Baka gahkku* (bröd).

Tillgänglig: www.samer.se/5275 [2019-01-07]

Anteckningar

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Författare till handledningen är Madeleine Renhuvud

Handledningen finns även att ladda ner från regiondalarna.se/minoriteter

Buerie bäteme jih lahkoe dutnjien! - Välkomna och lycka till!

